



## Gaiss

Gaiss ir dažādu gāzu (vielu) maisījums, kas aptver Zemi. Gaiss, tāpat kā ūdens un gaisma, ir nepieciešams cilvēkiem, lai tie varētu dzīvot. Bez ēdiena cilvēks var nodzīvot ilgāk par mēnesi, bez ūdens – līdz 3 dienām, taču bez gaisa – tikai dažas minūtes.

Gaisa apvalks pasargā Zemi no karstā Saules starojuma. Tā rezultātā dienā Zemes virsma nepārkarst. Arī naktī gaisa apvalks neļauj Zemes virsējai kārtai strauji atdzist.

Gaiss ir bezkrāsains, mēs to neredzam. Tam nav ne smaržas, ne garšas. Gaisam piemīt **vairākas īpašības**:

- gaiss aizņem telpu;
- gaisam nav savas, noteiktas formas;
- gaisu var nosvērt;
- gaiss ir vieglāks par ūdeni.

Gaiss ir mums apkārt – ārā, istabā, klasē. Tātad tas aizņem telpu.

Taču gaisam nav savas, noteiktas formas kā dažādiem priekšmetiem. Mēs varam veikt **eksperimentu** – paņemt balonu un tajā iepūst gaisu. Šajā gadījumā redzēsim, kā balons piepildās ar gaisu. Tas nozīmē, ka gaiss ieņēma balona formu. Gaisu var arī nosvērt. Paņemsim divus balonus – ar gaisu piepildītu balonu un tukšu, nepiepūstu balonu. Ja tos nosvērsim, tad redzēsim, ka piepūstais balons sver vairāk nekā tukšais, nepiepūstais balons. Tas nozīmē, ka gaisam ir svars.

Ja traukā (krūzē, katlā) pielejам ūdeni, tad dažreiz ūdens augšā var redzēt nelielus burbulīšus. Tas ir gaiss, kas sakrājies ūdenī sīku burbulīšu veidā. Tie neslīkst, bet visu laiku atrodas ūdens augšā. Tas nozīmē, ka gaiss ir vieglāks par ūdeni.



Gaiss sastāv no dažādām gāzēm (vielām). Pateicoties skābeklim gaisā, mēs varam elpot, tātad dzīvot. Skābekli mēs ieelpojam ar plaušām.

Būtu ļoti labi, ja gaiss būtu tīrs, bez piesārņojumiem. Taču tas tā nav. Gaiss var būt **dabiski piesārņots**, piemēram, ugunsgrēka dūmi, vulkāna izvirdums.

Var būt arī rūpniecības, transporta, lauksaimniecības piesārņojums. Pilsētās tagad ir ļoti daudz automašīnu, kuru izpūtēji izdala veselībai kaitīgas vielas dūmu veidā. Arī dzīvojamajā telpā (istabā, virtuvē, vannā) gaiss var būt kaitīgs. Ja kāds smēķē dzīvojamajā telpā, tad cigarešu dūmi nonāk gaisā. Tie ir ļoti kaitīgi, līdz ar to apdraud to cilvēku veselību, kuri tos ieelpo. Ja dzīvojamajā telpā notiek remonts, piemēram, tiek krāsotas sienas, tad krāsu izgarojumi arī nonāk gaisā. Šie izgarojumi satur indīgas vielas, kas cilvēkam ir kaitīgas, dažreiz pat bīstamas. Arī sadzīves ķīmija (dažādi tualetes, vannas tīrīšanas šķidrumi) izdala indīgas vielas, kas mūsu organismam ir kaitīgas. Visas šīs vielas, mums elpojot, nonāk plaušās. Tas var izraisīt dažādas slimības, dažreiz arī nāvējošas. Tāpēc vienmēr ir jāseko līdzi tam, lai dzīvojamās telpas tiek vēdinātas.